

Przedmowa	9
POZYTYWIZM. REALIZM I NATURALIZM	11
 1. Pozytywiści wobec przeszłości i teraźniejszości	12
▶ Architektura drugiej połowy XIX w.	12
▶ Sztandary pozytywistów i mistrzowie filozofii pozytywnej	16
Teksty	
Adam Asnyk, <i>Daremne żale</i>	18
Eliza Orzeszkowa, [<i>Powstańcza mogiła</i>]	19
▶ Przypomnienie lektury z gimnazjum	
Powieści historyczne Henryka Sienkiewicza	23
Komentarz	
Jerzy W. Borejsza, <i>Noc postyczniowa</i>	25
Rozważamy, podsumowujemy, piszemy	26
Dlaczego petent jest obowiązany uiścić opłatę, a nie może po prostu zapłacić?	
Styl urzędowy	27
2. Polscy pozytywiści i palące tematy	34
Teksty	
Eliza Orzeszkowa, [<i>Żniwa w Bohatyrowiczach</i>]	38
Eliza Orzeszkowa, * <i>Kilka słów o kobietach</i>	39
▶ Przypomnienie lektury z gimnazjum	
<i>Kamizelka</i> Bolesława Prusa	40
Rozważamy, podsumowujemy, piszemy	42
O czym oraz w jaki sposób informują nas radio, prasa i telewizja?	
Styl dziennikarsko-publicystyczny	42
3. Poszukiwanie prawdy o rzeczywistości	50
▶ Mistrzowie prozy realistycznej	52
▶ Malarstwo realistyczne	54
Teksty	
Émile Zola, <i>Nana</i>	
Przewodnik po lekturze	57
<i>Nana</i> (fragmenty)	59
Gustave Flaubert, * <i>Pani Bovary</i>	
Przewodnik po lekturze	62
<i>Pani Bovary</i> (fragmenty)	64
Komentarz	
Janina Kulczycka-Saloni, [<i>Naturalizm</i>]	68
Agnieszka Drotkiewicz, * <i>Emma Bovary tańczy na wielu parkietach</i>	69
Rozważamy, podsumowujemy, piszemy	71
Skąd tyle słów w polszczyźnie? Wyrazy obce	71

4. Labirynty realizmu. *Lalka* Bolesława Prusa 77

Teksty

Bolesław Prus, <i>Lalka</i>	
Przewodnik po lekturze	79

▶ Warszawa Prusa	85
[<i>Wokulski w Paryżu</i>]	86
[<i>Rzeczki o sytuacji warszawskich Żydów</i>]	87

▶ Przykładowa interpretacja	
Obraz Warszawy w <i>Lalce</i> Bolesława Prusa	91

Komentarz

Józef Bachórz, [<i>Miłość Wokulskiego</i>]	94
Henryk Grynberg, [<i>Wizerunek Żyda w literaturze pozytywistycznej</i>]	95

Rozważamy, podsumowujemy, piszemy	96
--	----

Tym samym językiem, a jednak odmiennie.

Zróźnicowanie środowiskowo-zawodowe polszczyzny	97
--	----

5. Pytania o wartości. *Zbrodnia i kara* Fiodora Dostojewskiego 101

▶ Miasto	104
----------------	-----

Teksty

Fiodor Dostojewski, <i>Zbrodnia i kara</i>	
Przewodnik po lekturze	106

<i>Zbrodnia i kara</i> (fragmenty)	109
--	-----

Komentarz

Lew Szestow, [<i>Wybory Raskolnikowa</i>]	112
---	-----

Rozważamy, podsumowujemy, piszemy	114
--	-----

Czy zwierciadło rzeczywistości precyzyjnie odbija gościniec?

Język polski w okresie pozytywizmu	114
---	-----

Dialogi z tradycją 122

Anna Kamieńska, <i>Niemowa</i>	122
--------------------------------------	-----

Czesław Miłosz, <i>Żona Karola Darwina</i>	123
--	-----

Stefan Chwin, [<i>Wizyta u Hersego</i>]	123
---	-----

MŁODA POLSKA 125

1. Nastroje epoki, nowe pytania 126

▶ Filozofowie epoki	129
▶ Ważne kierunki w sztuce przełomu wieków (część 1)	130

Teksty

Kazimierz Przerwa-Tetmajer, <i>Koniec wieku XIX</i>	133
* <i>Lubię, kiedy kobieta</i>	135

<i>Anioł Pański</i>	136
---------------------------	-----

<i>Hymn do Nirwany</i>	139
------------------------------	-----

Stanisław Korab-Brzozowski, * <i>O przyjdź!</i>	140
---	-----

Leopold Staff, <i>Deszcz jesienny</i>	140
---	-----

<i>Kowal</i>	142
--------------------	-----

▶ Przykładowa interpretacja Kowal Leopolda Staffa	143
Komentarz	
Teresa Walas, [<i>Światopogląd dekadencji</i>]	144
Rozważamy, podsumowujemy, piszemy	146

2. Być artystą

▶ Poeci przekłęci	149
▶ Młodopolskie pisma artystyczne	150
▶ Modernistyczni cyganie	152

Teksty

Kazimierz Przerwa-Tetmajer, <i>Evviva l'arte</i>	154
Stanisław Przybyszewski, * <i>Confiteor</i>	155
Charles Baudelaire, * <i>Padlina</i>	158
▶ Rzeźba w okresie modernizmu	158

Komentarz

Bożena Sadkowska, <i>Homo dandys</i>	161
Rozważamy, podsumowujemy, piszemy	162

Schooling non stop (także w czasie free-time'u), a nie tylko od przypadku do przypadku – to nie problem, a numer jeden na świecie.

Zapózyczenia we współczesnym języku polskim	162
--	-----

3. Poeci w poszukiwaniu istoty świata i nowego języka

▶ Ważne kierunki w sztuce przełomu wieków (część 2)	172
---	-----

Teksty

Paul Verlaine, * <i>Sztuka poetycka</i>	177
Kazimierz Przerwa-Tetmajer, <i>Melodia mgieł nocnych</i>	177
Arthur Rimbaud, * <i>Statek pijany</i>	179
Jan Kasprzowicz, <i>Krzak dzikiej róży w Ciemnych Smreczynach</i>	182
<i>Dies irae</i>	184
*** [<i>Rozmiłowała się ma dusza</i>]	190
*** [<i>Witajcie, kochane góry</i>]	191
Leopold Staff, <i>Przedśpiew</i>	192

Komentarz

Maria Podraza-Kwiatkowska, [<i>Zasada sugestii</i>]	193
Rozważamy, podsumowujemy, piszemy	194

Dięki czemu możemy się porozumieć? Język jako system znaków	195
--	-----

4. Nowa proza – Żeromski, Conrad

Teksty

Stefan Żeromski, <i>Wierna rzeka</i>	
Przewodnik po lekturze	202
<i>Wierna rzeka</i> (fragmenty)	204
Joseph Conrad, <i>Jądro ciemności</i>	
Przewodnik po lekturze	209
<i>Jądro ciemności</i> (fragmenty)	210
▶ <i>Jądro ciemności</i> na ekranie, czyli <i>Czas Apokalipsy</i>	213

Komentarz

Zdzisław Najder, [Conrad – pisarz nowoczesny]	215
Rozważamy, podsumowujemy, piszemy	216

5. Młodopolskie poszukiwania pierwotności. *Chłopi* Władysława Reymonta

▶ Chłop malowany	218
▶ Młoda Polska tatrzańska	220

Teksty

Władysław Reymont, <i>Chłopi</i>	
Przewodnik po lekturze	222
<i>Chłopi</i> (fragmenty)	224

Komentarz

Kazimierz Wyka, [„Chłopi” – związki z epoką]	228
Rozważamy, podsumowujemy, piszemy	229

W tym samym języku, a jednak inaczej. Zróżnicowanie polszczyzny

6. Stanisław Wyspiański i teatr modernistyczny

▶ Teatr końca XIX w. – najważniejsze osobowości	238
---	-----

Teksty

Stanisław Wyspiański, *** [Niech nikt nad grobem mi nie płacze]	240
Stanisław Wyspiański, <i>Wesele</i>	
Przewodnik po lekturze	241
<i>Wesele</i> (fragment)	246
Tadeusz Żeleński-Boy, <i>Plotka o „Weselu”</i>	250
▶ <i>Wesele</i> na ekranie	252
▶ <i>Wesele</i> na deskach współczesnego teatru	254
▶ Przykładowa interpretacja	
Przepowiednia Wernyhory	255

Komentarz

Franciszek Ziejka, <i>Magia „Wesela”</i>	257
Rozważamy, podsumowujemy, piszemy	258

„Jakaż jest przeciw włóchni złego twoja tarcza, człowiecze końca wieku?...” Język okresu Młodej Polski

Dialogi z tradycją

Marcin Świetlicki, <i>Pora śmierci choinek</i>	265
Andrzej Bursa, <i>Ja chciałbym być poetą</i>	266
Jonasz Kofta, <i>Rimbaud, Aniele stróżu mój</i>	267
Czesław Miłosz, <i>Traktat poetycki</i> (fragment)	268
Tadeusz Nowak, <i>A jak królem, a jak katem będziesz</i> (fragment)	268
Teatralny cyrograf. Wywiad z Grzegorzem Jarzyną i Krzysztofem Warlikowskim (fragmenty)	269

Do matury krok po kroku. Egzamin pisemny

Lektury dla ciekawych	280
Problemy do powtórzeń przed egzaminem maturalnym	281
Indeks rzeczowy	283
Indeks osób i utworów	289